

Årsmelding 2020

Nofima AS

NOFIMA

ÅRSBERETNING FOR 2020

Forskning og innovasjon under en pandemi

«Bærekraftig mat til alle».

Nofima har mål om å være et internasjonalt anerkjent, anvendt forskningsinstitutt som leverer fremragende forskning og skaper samfunns- og næringsnyttige resultater som bidrar til verdiskaping og bærekraftig omstilling. Nofimas strategi er bygget rundt FNs bærekraftsmål (miljømessig-, økonomisk-, sosial- og institusjonell bærekraft), og styret er opptatt av at selskapet drives i tråd med anbefalingene for god eierstyring og selskapsledelse. Samlet danner dette grunnlaget for selskapets aktiviteter.

Nofima er organisert i tre divisjoner, Mat, Sjømat og Akvakultur og har hovedkontor i Tromsø. Selskapet har forskningsavdelinger i Tromsø, Bergen, Sunndalsøra, Ås og Stavanger. Selskapets oppdragsgivere kommer fra akvakulturnæringen, fiskerinæringen, land- og havbasert matindustri, leverandørindustri, forleverandør- og ingrediensindustrien, samt offentlig forvaltning. Nofima bidrar med forskningsbaserte løsninger langs hele verdikjeden og gjennomfører prosjekter i nært samarbeid med oppdragsgivere og virkemiddelapparat. Nofima opererer i et konkurranse-utsatt marked og rundt 70 prosent av inntektene vinnes i konkurranse med andre forskningsmiljøer. Et viktig element i selskapets strategi er tverrfaglig og tverrsektoriell faglig tilnærming. Dette bidrar til at forskningsresultatene får bredere anvendelse og kan implementeres i flere bransjer.

Styret ønsker å fremheve Nofimas gode samarbeid med næringsaktørene. Forskningsrådet har lagt om betingelsene for tildeling av innovasjonsprosjekt i næringslivet (IPN) slik at det ikke lenger er krav om deltakelse fra forskningsaktører. Nofima er fortsatt ansett som en god forskningspartner og er i 2020 blitt valgt som forskningspartner i flere nye IPN prosjekter. Nofima har i løpet av 2020 fått tildelt en rekke prosjekter med omfattende innhold av forskning- og utvikling (FoU) i samarbeid med næringslivet. Dette synliggjør selskapets kompetanse og relevans, og bidrar til at forskningsresultatene kommer til anvendelse.

Styret besluttet i 2016 å anvende Nofimas økonomiske handlingsrom til å finansiere utvalgte interne forskningsprosjekter. Målet med satsingene er å styrke selskapets langsiktige forskningsfaglige kvalitet, samtidig som de skal bidra til å skape forskningsbaserte løsninger for næringslivet. De egenfinansierte satsingene utgjorde i 2020 rundt 3,4 prosent av netto omsetning, og til sammen er det siden oppstarten investert rundt kr 74 mill. for å styrke Nofima. Satsingene på utvalgte strategiske forskningsområder bidrar til at Nofima kan levere innovative løsninger i tråd med samfunnsoppdraget.

Nofima har relevant kompetanse og faglig profil, og selskapet har et betydelig antall prosjekter finansiert av næringslivet og offentlig sektor. Nofima opplever god etterspørsel fra oppdragsgivere, og vinner prosjekter i konkurranse med andre forskningsaktører i Norge og internasjonalt (EU). Nofima har i 2020 hatt godt gjennomslag i virkemiddelapparatet (Norges Forskningsråd, Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF), Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/ JA), Regionale forskningsfond, Innovasjon Norge, EUs rammeprogram - Horisont 2020 og andre).

Styret er godt fornøyd med Nofimas arbeid og måloppnåelse i 2020.

Nofima og Covid-19

2020 er året som ble annerledes enn det alle hadde forestilt seg. Nofima hadde en god start på året, men i mars traff koronapandemien landet. Regjeringen innførte en rekke tiltak for å begrense omfanget av pandemien, blant annet med oppfordring til utstrakt bruk av hjemmekontor, begrenset reiseaktivitet og forbud mot store samlinger med mange deltakere. Disse tiltakene har preget Nofima gjennom hele 2020 og tiltakene videreføres inn i 2021. Når samfunnet vil komme tilbake til en tilnærmet normalsituasjon er i skrivende øyeblikk usikkert. Til tross for alle restriksjonene har Nofima levert i henhold til samfunnsoppdraget.

Styret har gjennom hele 2020 vært opptatt av at Nofima følger myndighetenes råd, samtidig som virksomheten i størst mulig grad opprettholdes. Det ble tidlig iverksatt tiltak for å holde laboratorier, forsøkshaller og forsøksstasjonene i full drift. Selskapet har i 2020 opplevd noen forsinkelser i prosjekter, særlig i forbindelse med prøveuttak og bedriftsbesøk. Enkelte prosjekter er forskjøvet til 2021. Til tross for dette har Nofima klart seg godt gjennom 2020, uten vesentlige konsekvenser for driften. Det er lagt betydelig vekt på smitteverntiltak og løpende informasjon til Nofimas ansatte. Styret har gjennom hele året hatt tett dialog med administrasjonen om tiltak for å begrense konsekvensene av koronapandemien på virksomheten.

Mål, strategi og resultatstyring

Nofima har i 2020 fortsatt arbeidet med å videreutvikle sin overordnede strategi og har utarbeidet tydelige mål for virksomhetens aktiviteter.

Mot slutten av året startet virksomheten det interne strategiprojektet: «Nofima 2025 – Veien videre». Prosjektet skal utrede og definere instituttets fremtidige kompetanseplattform og organisering basert på makrotrender og analyser som vil påvirke instituttet frem mot 2025-2030. Prosessen skal bidra til at instituttet i fremtiden styrker sin posisjon som et internasjonalt anerkjent, anvendt forskningsinstitutt som leverer fremragende forskning og skaper samfunns- og næringsnyttige resultater som tas i bruk. Styret vil følge dette arbeidet tett.

Det overordnede samfunnsmålet for Nofima er å bidra til bærekraftig utnyttelse av ressurser fra hav og land. Dette danner grunnlaget for selskapets fagstrategier og forskningsaktiviteter. I tråd med dette er bærekraft og grønn omstilling et gjennomgående element i alle prosjekter, enten det dreier seg om havbruk, landbasert matindustri eller sjømat. Nofimas forskning bidrar til at konkurransekraften i norsk matproduserende næring drives i en mer bærekraftig retning.

Brukerne av forskningen som gjennomføres i Nofima finner man i alle deler næringslivet og i offentlig forvaltning, og Nofima er derfor opptatt av at forskningsresultatene skal tas i bruk og lede til innovasjoner som øker næringsenes konkurransekraft. Nytteverdien av selskapets forskningsaktiviteter er beskrevet i magasinet «Næringsnytte». I magasinet beskriver Nofima 24 relevante forskningsprosjekter, med henvisning til forskergruppene og hvem som har finansiert prosjektet. Næringsnytte distribueres bredt til næringsaktører, politikere og sentrale personer i departementene. Flere av selskapets forskningsprosjekter er tatt i bruk i næringslivet, og Nofima er en viktig leverandør av forskningsbasert kunnskap til offentlig forvaltning.

Nofima har utarbeidet mål og indikatorer der utgangspunkt er tatt i selskapets visjon, samfunnsoppdrag og overordnede strategi. Målstrukturen er bygget opp langs fem hovedakser:

- Forskning og innovasjon
- Infrastruktur
- Økonomi og finansielle ressurser
- Personal
- Kommunikasjon og samfunnskontakt

Disse fem aksene beskriver selskapets innsatsfaktorer (interne forhold), og bruken av dem danner fundamentet for alle aktiviteter i Nofima, som så igjen munner ut i to overordnede resultatmål (eksterne forhold):

- Nytteverdi for våre oppdragsgivere i forvaltning og industri
- Nytteverdi for samfunnet

Ved hjelp av disse indikatorene følger styret opp Nofima som en helhetlig virksomhet. Dette gir også grunnlag for å synliggjøre både relevans, kvaliteten på forskningen og forsvarlig ressursbruk. Forhold knyttet til bærekraftig verdiskaping er ivaretatt gjennom selskapets visjon og samfunnsoppdrag, samt selskapet forskningsfaglige profil.

Faglig utvikling

Gjennom 2020 har Nofima levert i henhold til selskapet overordnede strategi, divisjonenes fagstrategier og inngåtte prosjektavtaler. Det er et mål at Nofima har et relevant faglig ståsted og at virksomheten leverer forskning av høy faglig kvalitet og relevans, samtidig som kompetansen kan brukes på tvers av bransjer og sektorer. Selskapet forskningskvalitet hevder seg i den nasjonale og internasjonale konkurransen om forskningsmidler. Dette er blant annet synliggjort gjennom bred deltakelse i EUs Horisont 2020 prosjekter, og Nofima deltar per i dag i 24 (19) EU prosjekter, hvorav fem som koordinator. Det internasjonale samarbeidet gjør også at Nofima er en attraktiv vertsorganisasjon for utenlandske forskere og studenter. Nofimas hospiteringsordning benyttes også for å styrke internasjonale nettverk og vitenskapelig kvalitet.

Nofima har i løpet av året fått tildelt en rekke nye forskningsprosjekter fra Forskningsrådet, forskningsfondene og næringslivet. Styret vil spesielt fremheve tildelingen av et senter for forskningsdrevet innovasjon, SFI Digital Foods, sikrer finansiering av fagområdet i åtte år og gjennomføres i tett samarbeid med industriaktørene. Det å bruke selskapets egenfinansierte satsinger (Fyrtårsatsingene) som grunnlag for tildeling av en SFI, var en klar ambisjon da selskapet etablerte forskningsprogrammene. Løsningene som utvikles i Spectec-satsingen, som er selskapets satsing på spektroskopi og avansert måleteknologi, er et godt bevis på tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid.

Nofima finansierer fire forskningsfaglige satsinger for å ligge i forskningsfronten med anvendte løsninger. Satsingene er å områder som peptid/proteinteknologi for bedre utnyttelse av restråstoff (Peptek), og avansert måleteknologi ved bruk av lys (Spectec). Satsingen Digital Aqua er rettet mot digitalisering i havbrukssektoren, og PackTech, fokuserer på nye bærekraftige emballaseløsninger. Satsingene virker i tråd med målene og styrker selskapets vitenskapelige produksjon, samtidig som de fungerer som kjerne i et nettverk av tilgrensende prosjekter. Programmene finansierer også egne stipendiat og post-doc stillinger. Styret er tilfreds med at de egenfinansierte prosjektene viser konkrete resultater i form av forskning som tas i bruk. Spesielt skal lanseringen av et instrument for on-line kvalitetsmåling av hvitfisk i samarbeid med industrien fremheves. Dette viser viktigheten av langsiktig satsing, og at tett dialog med næringsaktørene gir nye innovasjoner. Satsingene bidrar også til økt vitenskapelig produksjon og skaper betydelige aktiviteter og inntekter utover Nofimas egeninnsats.

Nofima er involvert som faglig ansvarlig/medansvarlig i 16 FoU-tillatelser for oppdrett av laks/ørret i sjø som innehas av andre samarbeidspartnere. I prosjektene har Nofima en tydelig definert rolle som FoU-aktør med definerte prosjektplaner. I tillegg drifter Nofima selv ni egne FoU tillatelser der selskapet gjennomfører egne forskningsprosjekter. Dette muliggjør at Nofima kan gjennomføre fullskala forsøk i tett samarbeid med havbruks- og leverandørindustrien, samtidig som det sikrer forskningsfaglig relevans. Tillatelsene har i 2020 også gitt et viktig bidrag til selskapets inntekter og evne til egenfinansiering av forskning og utvikling, om enn noe lavere enn i 2019.

Det er økt samhandling på tvers av divisjoner, sektorer og fagdisipliner. Prosjektene i Nofima er organisert slik at de henter ressurser fra den forskningsgruppen som har rett kompetanse, uavhengig av divisjon. Det arbeides målrettet i organisasjonen med å styrke samhandlingen på tvers av divisjonene og faggruppene.

I løpet av året har Nofima ledet eller vært deltaker i 618 (599) større og mindre prosjekter. Prosjektilgangen i 2020 har vært god. Det ble i 2020 startet opp 283 nye prosjekter. Selskapet hadde i 2020 større vitenskapelig produksjon av publikasjoner med fagfellevurdering (212) sammenlignet med 2019 (166). Dette kan i noen grad tilskrives endringer i arbeidssituasjon i 2020, noe som har frigjort tid til ytterligere bearbeiding av tidligere resultater. I tillegg avla 1 (2) personer ansatt ved instituttet sine doktorgrader ved samarbeidende universiteter.

Nofima hadde ved årsskiftet 168 (171) ansatte med doktorgrad. Per årsskiftet har Nofima 10 (10) doktorgradsstipendiater og 16 postdoktor stillinger. Det ble produsert en rekke rapporter og populærvitenskapelige publikasjoner, og selskapet er synlig på arenaer der forskningsresultater presenteres, i fagpresse og riksmidia. Nofimas medarbeidere er etterspurt som foredragsholdere på konferanser nasjonalt og internasjonalt. Selv om en rekke seminarer og kurs er blitt avlyst i 2020, har forskerne vært aktive på digitale konferanser og webinarer. Det er i tillegg avholdt en rekke kundemøter og prosjektmøter via digitale plattformer. Nytt av året er lanseringen av Podcast-serien: «Matnyttig forskning», der Nofimas forskere har samtaler med sentrale personer fra næringsliv og politikk. Responsen har vært god og det er planlagt opptak av nye episoder i 2021.

Styret er fornøyd med den faglige og organisatoriske utviklingen i selskapet, og ønsker særlig å fremheve arbeidet knyttet til bærekraft, nytteverdi og relevans. Styret er opptatt av at det løpende arbeides med effektivisering av prosesser og rutiner, slik at selskapet utnytter sine ressurser best mulig.

Årsregnskap

Nofima har i 2020 en brutto omsetning på kr 661 millioner mot kr 676 millioner i 2019 (-2,2%).

Nettoinntekter utgjør i 2020 kr 505 millioner mot kr 515 millioner i 2019 (-1,9%). Selskapet har opplevd et fall i brutto og netto inntekter i 2020 som følge av tiltak knyttet til koronapandemien og redusert inntekt som følge av lavere inntekter fra salg av fisk fra selskapets FoU-tillatelser.

Nofima er administrativt ansvarlig for Senter for hav og Arktis. Senteret bidrar med kr 8,3 millioner i netto inntekter. Senterets aktiviteter har ikke resultateffekt i Nofimas regnskap.

Selskapets grunnfinansiering fra Norges forskningsråd og tilskudd fra Nærings- og fiskeridepartementet utgjorde i 2020 kr 199 millioner, mot kr 197 millioner i 2019 (+2%). Økningen skyldes i hovedsak en ekstraordinær grunnfinansiering til instituttsektoren i forbindelse med Regjeringens tiltakspakke 3. Nofima mottok samlet kr 20,3 millioner, hvorav kr 6,7 millioner er inntektsført i 2020 og kr 13,6 millioner er overført til forskningsprosjekter i 2021.

Direkte prosjektkostnader er på kr 156 millioner (kr 161 mill.) (-5,6 %). Totale driftskostnader, inklusive av- og nedskrivninger utgjorde i 2020 kr 486 millioner mot kr 499 millioner i 2019 (-2,7%).

Personalkostnader utgjør 65% av netto inntekter, hvilket er på samme nivå som året før. Selskapet har hatt vesentlig lavere kostnader knyttet til bygningers drift, vedlikehold og reiser i 2020 som følge av koronapandemien. En rekke rehabiliteringsprosjekter er utsatt til senere. Det er forventet at disse kostnadene vil normaliseres når koronatiltakene opphører. Drift av infrastruktur ligger innenfor måltallene som er satt av styret.

Resultat fra løpende drift, før av- og nedskrivninger og finansielle poster er på kr 32 millioner, mot kr 27 millioner i 2019 (+16,5%). Selskapet brukte kr 17 mill. (kr 18 mill.) på egenfinansierte prosjekter, kompetanseheving og hospiteringsordningen.

Driftsresultatet viser et overskudd på kr 19 millioner (kr 15 mill.) og et årsresultat på kr 23,9 millioner mot kr 19,8 mill. i 2019. Egenkapitalandelen er per 31.12.20 på 48 prosent (i 2019: 46 %). Selskapet har i løpet av året styrket sin soliditet og har en egenkapital i tråd med styrets forventning. Selskapets økonomiske stilling anses som god.

Resultatdisponering

Årsresultatet for 2020 er positivt med kr 23,9 millioner mot et overskudd på kr 19,8 millioner i 2019.

Styret foreslår at overskuddet på kr 23,9 millioner disponeres på følgende måte:

Overført annen egenkapital kr 23,9 millioner. Selskapet skal etter vedtektene ikke dele ut utbytte.

Forutsetning om fortsatt drift

I samsvar med regnskapsloven §§ 3-3 og 4-5 er regnskapet satt opp under forutsetning om fortsatt drift. Det fremlagte årsresultat gir en rettvise oversikt over resultatet og driften for regnskapsåret 2020, herunder hensyntatt de avsetninger som er gjennomført.

Samfunnsansvar

Nofima arbeider målrettet med utfordringer knyttet FNs bærekraftsmål, som inkluderer: sosial-, økonomisk-, miljømessig- og institusjonell bærekraft. Disse ligger til grunn for alle aktiviteter i virksomheten, og har som mål å bidra til bærekraftig og lønnsom matproduksjon og søker i størst mulig grad å begrense miljøpåvirkningen av sin virksomhet. Nofima følger opp og rapporterer dette i henhold til gjeldende retningslinjer.

Styret er opptatt av at Nofima drives i tråd med gjeldende forretnings- og forskningsetiske retningslinjer, selskapets forhold knyttet til ansvarlig, åpen forskning og innovasjon (RRI). Styret følger regelmessig opp selskapets måloppnåelse i forhold til selskapets formål og fastsatte målplakat for hvert målområde. Selskapets styring følger anbefalingene i Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse, der den er relevant og tilpasset selskapets virksomhet.

Nofima har utarbeidet forskningsetiske og generelle etiske retningslinjer, og har systemer for å følge opp likestilling, HMS-tiltak og arbeidsmiljø. Retningslinjene er innarbeidet i selskapets introduksjonsprogram for nyansatte og er tema i ledelsens dialog med de ansatte. Det er etablert et organisert samarbeid med tillitsvalgte gjennom kontaktmøter og deltakelse i selskapets styrende organer.

Ytre miljø

Nofima driver aktiviteter som påvirker miljøet. Dette er knyttet til forsøksvirksomhet, FoU-tillatelser, reisevirksomhet, energibruk og drift av prosessanlegg og laboratorier. Rutiner ved fôrproduksjon, havbruksvirksomhet og håndtering av avfall og utslipp er iverksatt i henhold til gjeldende forskrifter og tillatelser. Selskapets målsetting er at det ikke skal forekomme uønskede utslipp til jord, luft eller vann. Mål er nedfelt i selskapets kvalitetssystem. Nofima har i 2020 utarbeidet en egen miljøpolicy som beskriver tiltak knyttet for å redusere instituttets miljøpåvirkning og generelt bidra til en miljøvennlig utvikling av samfunnet. Nofimas utslipp av CO₂ som følge av redusert reiseaktivitet er i 2020 redusert med rundt 80 prosent i forhold til 2019.

Policyen er bygget opp langs følgende hovedlinjer:

- Avfallshåndtering og utslipp
- Miljøvennlig bygningsdrift, inkl. energi
- Transport, reise og møtevirksomhet
- Innkjøp / Investeringer
- Kommunikasjon og læring

Nofima skal ta miljøvennlige beslutninger, sette og gjennomføre konkrete miljøtiltak til beste for virksomheten, kunder, leverandører og samarbeidspartnere. Gjennom flere år er det jobbet kontinuerlig med å optimalisere energi- og vannforbruket i Nofima. Bygninger er oppgradert, isolert og det er etablert styringssystemer for varme. Ved selskapets lokalitet i Kjerreidviken er den gamle elektrokjelen med fyringsolje byttet ut med sjøvann-luft varmepumpe, og flere av våre andre lokaliteter er knyttet til fjernvarmeanlegg. Det er i tillegg montert solcelleanlegg på taket ved Nofimas lokaler i Ås. Nofima har ikke hatt hendelser med potensial for skade på det ytre miljø i 2020.

Arbeidsmiljø og HMS

Nofima har et godt arbeidsmiljø med svært kompetente medarbeidere. Selskapets administrasjon har lagt stor vekt på samarbeidet med de tillitsvalgte organisasjoner og det avholdes regelmessige møter. Sikkerheten til ansatte er overordnet alle andre hensyn i Nofima. Det har i løpet av året vært avholdt seks møter i bedriftens arbeidsmiljøutvalg (AMU) og utvalget fungerer godt. Det avholdes regelmessige møter i alle selskapets HMS-utvalg, som er etablert ved alle lokaliteter. Det er utpekt HMS-koordinator, og selskapet arbeider kontinuerlig med forbedringer innenfor HMS. Det er et godt og systematisk samarbeid med bedriftshelsetjenesten, og det benyttes et elektronisk kvalitets-sikringssystem for alle avdelinger i selskapet.

Det ble gjennomført 7 vernerunder, 6 interne revisjoner og 25 risikovurderinger knyttet til virksomhetens arbeidsområder. Flere oppfølgingsaktiviteter ble avlyst eller utsatt på grunn av restriksjoner i forbindelse med pandemien. Det er videre gjennomført 5 eksterne revisjoner/tilsyn i 2020.

Nofima har iverksatt tiltak og prosesser som sikrer at selskapet ivaretar forhold knyttet til personvernlovgivningen (GDPR).

Sykefraværet i selskapet var i 2020 på 3,3 prosent (3,3 %), hvorav korttidssykefravær (<16 dager) utgjorde 0,69%. Langtidssykefraværet er 2,61 prosent (>16 dager)(2,4 % i 2019). Sykefraværet følges opp i henhold til pålagte retningslinjer.

Det er registrert en (1) hendelse med personskade som har resultert i sykefravær som følge av arbeidsforhold i løpet av 2020. Nofima følger målsetningene i IA avtalen og har AFP-ordning for sine ansatte.

Likestilling og deltidsarbeid

Nofima har som mål å ha en mangfoldig og inkluderende arbeidskultur preget av likeverd og toleranse. Vi rekrutterer, utvikler og beholder de beste medarbeiderne, uavhengig av kjønn, etnisitet, livssyn, omsorgssituasjon eller funksjonsevne. I Nofima skal det råde full likestilling mellom kvinner og menn, og det skal ikke forekomme forskjellsbehandling grunnet alder, kjønn, etnisk bakgrunn, livssyn, seksuell legning eller funksjonsevne. Selskapet har et mål om god kjønnsbalanse på alle nivåer i organisasjonen.

Nofima har etablert et faglig og sosialt nettverk for de unge, men på grunn av koronapandemien er oppstarten forsinket til 2021. Målet er styrke kompetanse og samhandling på tvers av avdelinger og fagområder.

Nofima har ved utgangen av 2020, 391 ansatte, hvilket tilsvarer 377 årsverk. Av disse er 232 kvinner og 159 menn. I Nofima er det like arbeidstidsordninger og lønns- og arbeidsforhold uavhengig av kjønn og etnisitet. Det arbeides målrettet med å sikre lik lønn for likt arbeid, ansvar og kompetanse.

Lønnsforskjellene som kommer frem av tabellen nedenfor er relatert til alder, utdanningsnivå, ansvar, ansiennitet og tidligere arbeidserfaring. Ulikheter i lønn mellom kjønn skyldes individuelle forskjeller som kan forklares med alder, utdanningsnivå, ansvar, ansiennitet og tidligere arbeidserfaring.

Tabell 1: Oversikt over stillingskategorier fordelt på kjønn og lønn (Status per februar 2021)

Fagkategorier	Menn	Kvinner	Sum per kategori	Menn>Kvinner lønnsdifferanse (gjennomsnitt)	Menn>Kvinner lønnsdifferanse (median)
Administrativt og teknisk driftspersonell	48	63	111	5,5 %	-2,6 %
Forskere og rådgivere	87	97	184	1,2 %	2,6 %
Ingeniører og annet teknisk-vitenskapelig personell	15	53	68	6,7 %	5,5 %
Ledere	7	17	24	23,7 %	10,0 %
Totalt	157	230	387		
Prosentvis fordeling menn/kvinner	40,6 %	59,4 %			

* Oversikten inkluderer ansatte i Senter for hav og Arktis (5). Opplysninger om godtgjørelse til adm.dir. finnes i regnskapets note 1.

I Nofimas personalpolitikk er det et bærende prinsipp at arbeidstakere ansettes fast. I noen situasjoner kan det være behov for å ansette midlertidig arbeidstakere. Dette er post doc stillinger, stipendiater og i noen tilfeller prosjektstillinger for forskere/rådgivere. I tillegg til vikariater, lærlinger og bistillinger. Det er ikke registret at dette har noen negativ effekt på arbeidsmiljøet i Nofima, og selskapet gjennomfører avtalte møter med selskapets tillitsvalgte om bruk av midlertidige stillinger. Det er tydelig dialog med arbeidstakeren om lengden på midlertidig kontrakt.

Ansettelse i deltidstilling praktiseres i svært liten grad i Nofima, med unntak av dommere i sensorisk panel (stillingsprosent= 35,1), og i noen driftsstillinger som kantine, renhold o.l. Reduksjon i stillingsprosent der endringen er midlertidig, er knyttet til omsorg for barn, nedtrapping mot pensjon og bistillinger for forskere med annen hovedarbeidsgiver (universitet/ høyskoler: 20 % stilling hos Nofima). I noen tilfeller er det innvilget permanent reduksjon i stillingsprosent grunnet individuell tilpasning eller bistilling ved universitet/høyskole. Dette er deltidstillinger i tråd med arbeidstakers ønske. Det er ikke kjennskap til ansatte som jobber ufrivillig i redusert stilling.

Operasjonell og finansiell risiko

Nofima henter sine oppdrag gjennom utlysninger i Forskningsrådet, EU, andre offentlige kilder og fra industrien. Det er sterk konkurranse knyttet til finansiering i virkemiddelapparat og om oppdrag fra private næringsaktører. Styret er godt fornøyd med Nofimas tilgang på nye prosjekter i 2020.

Styret mener at Nofima med sin nåværende organisatoriske form, tverrfaglige kompetanse og faglige profil står godt som selvstendig forskningsinstitutt. Mange av prosjektene for næringen skjer i samfinansiering mellom Forskningsrådet og andre offentlige kilder. Nofima har gjennom faglig spissing og utviklingen av strategiske forskningsprogram søkt å redusere risiko knyttet til oppdragsmarkedet.

Nofima har stor oppmerksomhet knyttet til fare for økonomisk utroskap, misbruk av forskningsmidler, forfalskning av forskningsresultater, og forhold knyttet til selskapets oppdragsvirksomhet. Brudd på selskapets retningslinjer vil kunne medføre et betydelig omdømmetap og derved påføre virksomheten skade. Kartlegginger i selskapet viser at det er lav risiko for slike brudd. For å sikre gode rutiner og informasjon på området har selskapet oppdaterte retningslinjer for forretningsetikk, forskningsetikk, varslingsrutiner og gjennomfører løpende opplæring av ansatte. I Nofima brukes Etisk råd aktivt for å sikre god etterlevelse av selskapets etiske retningslinjer. Rådets medlemmer ble gjenoppnevnt av styret i 2020.

Nofima har i 2020 satt søkelys på datasikkerhet og cyber-kriminalitet. I den forbindelse er det gjennomført et internt opplæringsprogram, og selskapet har besluttet å styrke kompetansen rundt digitale løsninger. Nofima har ikke aktiviteter som retter seg mot enkeltpersoner eller direkte mot myndighetspersoner i besluttede virksomheter i utlandet. Risikoen forbundet med internasjonale prosjekter vurderes som lav.

Selskapet er i tett dialog med alle parter som finansierer forskningsprosjekter som gjennomføres i Nofima og hvilke retningslinjer som ligger til grunn for bruk av forskningsbevilgningene. De forskningsetiske retningslinjene og Nofimas avtaleverk er tydelig på at våre forskere er uavhengige med hensyn på valg av metode, problemstilling, gjennomføring og publisering av prosjektresultatene. Omdømmerisiko knyttet til industriell finansiert forskning vurderes derfor som lav.

Styret er opptatt av selskapets økonomiske plattform og soliditet. Det er generelt lav risiko knyttet til utestående prosjektinntekter. Renterisikoen anses som liten da selskapets langsiktige gjeld er tilbakebetalt.

Fremtidsutsikter

Nofima bidrar til bærekraftig matproduksjon fra hav og land, og instituttet leverer internasjonalt anerkjent, anvendt forskning og innovasjon av høy kvalitet. Nofima har moderne forskningsverktøy og kompetente medarbeidere. Selskapet strategi er forankret i FNs 17 bærekraftsmål (SDGs) og store samfunnsutfordringer. Befolkningsvekst, endret demografi, utfordringer knyttet til helse og ernæring, matsikkerhet og mattrygghet er viktige områder der det er store forskningsbehov. Nofima har tidsriktig kompetanse og kan bidra nasjonalt og internasjonalt i arbeidet knyttet til slike utfordringer. Dette er tydeliggjort gjennom selskapets visjon, strategi og målplakat.

Selskapet opplever økt behov for kunnskap om utnyttelse av nye marine ressurser, akvakultur, samfunnsøkonomiske analyser og klimautfordringer knyttet til matproduksjon. I tillegg opplever selskapet økt etterspørsel fra internasjonale aktører rundt bioøkonomi (utnyttelse av restråstoff), måleteknologi, behandling av store datamengder og samfunnsøkonomi. Det er forventet at selskapet i fremtiden vil øke sine inntekter fra internasjonale oppdragsgivere, gjennom målrettet satsing på prosjekter i EUs rammeprogram, Horisont Europa.

De omfattende tiltakene som er iverksatt for å begrense den pågående koronavirus-pandemien (Covid-19) har i 2020 medført omfattende bruk av hjemmekontor, avlyste reiser og sterk reduksjon i aktiviteter knyttet til gjennomføring av prosjekter. Dette har gitt konsekvenser for virksomheten gjennom hele året. Til tross for omfattende smitteverntiltak har Nofima klart seg godt, men usikkerheten knyttet til ytterligere tiltak og nedstenging av samfunnet i 2021 skaper fortsatt stor usikkerhet med hensyn på inntekts- og resultatutviklingen fremover.

Styret takker selskapets ansatte for innsatsen i 2020.

Tromsø, 25. mars 2021

Olav Fjell, Styreleder

Erik-Selmer Olsen

Edel Storelvmo

Thomas Farstad

Tine Grytnes Laskerud

Audun Iversen

Cathrine Finne Kure

Tone Aspevik

Øyvind Fylling-Jensen

Adm. dir.

Årsregnskap 2020

Nofima AS

Styrets årsberetning
Resultatregnskap
Balanse
Kontantstrøm
Noter til regnskapet

Org.nr.: 989 278 835

RESULTATREGNSKAP

NOFIM A AS

Tall i hele tusen NOK

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	Note	2020	2019
Prosjekt- og oppdragsinntekter		459 544	473 911
Tilskudd Nærings- og fiskeridepartementet		105 160	106 439
Grunnbevilgning Norges forskningsråd		93 411	90 745
Andre driftsinntekter		2 764	4 705
Sum driftsinntekter	2	660 879	675 800
Direkte prosjekt- og oppdragskostnader		155 790	161 157
Netto driftsinntekter		505 090	514 643
Lønnskostnad	1, 11	326 152	332 304
Ordinære avskrivninger	8	13 097	11 916
Annen driftskostnad		147 156	155 049
Sum driftskostnader		486 406	499 269
Driftsresultat		18 684	15 374
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Annen finansinntekt		4 378	3 890
Verdiøkning markedsbaserte omløpsmidler	9	1 600	649
Annen finanskostnad		741	285
Resultat av finansposter	14	5 237	4 254
Ordinært resultat før skattekostnad		23 921	19 628
Skattekostnad på ordinært resultat	10	0	-220
Ordinært resultat		23 921	19 848
Årsresultat	7	23 921	19 848
OVERFØRINGER			
Avsatt til annen egenkapital	7	23 921	19 848
Sum overføringer		23 921	19 848

BALANSE

NOFIMA AS

Tall i hele tusen NOK

EIENDELER	Note	2020	2019
ANLEGGSMIDLER			
IMMATERIELLE EIENDELER			
Utsatt skattefordel	10	2 200	2 200
Sum immaterielle eiendeler		2 200	2 200
VARIGE DRIFTSMIDLER			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom		15 883	15 536
Maskiner og anlegg		3 328	3 778
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr		52 023	45 718
Sum varige driftsmidler	8	71 235	65 032
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Investeringer i tilknyttet selskap	3	250	250
Investeringer i aksjer og andeler		8	0
Sum finansielle anleggsmidler		258	250
Sum anleggsmidler		73 692	67 482
OMLØPSMIDLER			
FORDRINGER			
Kundefordringer	4, 12	78 604	86 550
Opptjente prosjekt- og oppdragsinntekter	4	30 458	50 962
Andre kortsiktige fordringer	4, 12	21 849	44 653
Sum fordringer		130 911	182 166
INVESTERINGER			
Markedsbaserte obligasjoner	9	111 041	107 366
Sum investeringer		111 041	107 366
Bankinnskudd, kontanter o.l.	5	134 954	61 231
Sum omløpsmidler		376 907	350 763
Sum eiendeler		450 599	418 246

BALANSE

NOFIMA AS

Tall i hele tusen

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2020	2019
EGENKAPITAL			
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Aksjekapital	6, 7	21 092	21 092
Sum innskutt egenkapital		21 092	21 092
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital	7	193 767	169 846
Sum opptjent egenkapital		193 767	169 846
Sum egenkapital		214 859	190 938
GJELD			
AVSETNING FOR FORPLIKTELSE			
Pensjonsforpliktelser	11	4 269	4 747
Andre avsetninger for forpliktelser		1 201	1 762
Sum avsetning for forpliktelser		5 470	6 509
ANNEN LANGSIKTIG GJELD			
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld	12	77 644	66 021
Skyldig offentlige avgifter		19 133	19 240
Feriegjeld og andre påløpne personalkostnader		45 651	45 185
Forskuddsbetalte prosjekt- og oppdragsinntekter		74 857	79 653
Annen kortsiktig gjeld	12	12 985	10 699
Sum kortsiktig gjeld		230 270	220 799
Sum gjeld		235 740	227 308
Sum egenkapital og gjeld		450 599	418 246

Tromsø, 25.03.2021

Olav Fjell
Styreleder

Erik Selmer-Olsen
Nestleder

Edel Palma Storelvmo
Styremedlem

Audun Iversen
Styremedlem

Cathrine Finne Kure
Styremedlem

Thomas Henning Farstad
Styremedlem

Tine Annette Grytnes Laskerud
Styremedlem

Tone Aspevik
styremedlem

Øyvind Fylling-Jønsen
daglig leder

KONTANTSTRØM

NOFIM A AS

Tall i hele tusen NOK	Note	2020	2019
KONTANTSTRØM M ER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER			
Resultat før skattekostnad		23 921	19 628
Ordinære avskrivninger	8	13 097	11 916
Endring i kundefordringer		7 946	-3 188
Endring i leverandørgjeld		11 623	6 015
Endring i opptjente/ forskuddsbetalte prosjektinntekter		15 708	9 813
Forskj. kostnadsført pensjon og inn-/ utbet. i pensjonsordn.		-478	-3 196
Endring i andre tidsavgrensingsposter		21 214	-7 794
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		93 030	33 193
KONTANTSTRØM M ER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	8	-19 300	-19 369
Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foretak	9	-8	-10 000
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-19 307	-29 369
KONTANTSTRØM M ER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER			
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		73 723	3 824
Beh. av kont. og kontantekvivalenter ved per. begynnelse		61 231	57 407
Beh. av kont. og kontantekvivalenter ved per. slutt		134 954	61 231

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven av 1998 og god regnskapsskikk.

Driftsinntekter

Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen. Verdien av prosjekter under utførelse pr. 31.12 er vurdert til utlegg som kan viderefaktureres samt medgått tid til godkjent utfaktureringsgrad.

Pr. 31.12 vurderes også gjenstående arbeid for å slutføre prosjektene. Dersom vurderingen viser at prosjektet vil gå med tap, gjøres det avsetning for hele det forventede tap uavhengig av fullføringsgraden.

Utført, ikke fakturert arbeid, vises i balansen som "Opptjente prosjekt- og oppdragsinntekter". A-konto betalinger og forskudd som er mottatt fra kundene, hvor fakturering overstiger utført arbeid, vises i balansen som "Forskuddsbetalte prosjekt- og oppdragsinntekter".

Offentlig tilskudd

Tilskudd klassifiseres som driftstilskudd eller investeringstilskudd. Tilskudd som er relatert til både drift og investering, fordeles forholdsmessig.

Tilskudd regnskapsføres til verdien av tilskuddet på transaksjonstidspunktet, og resultatføres samtidig med den inntekten det skal øke eller kostnaden det skal redusere. Resultatføring av tilskudd kan først skje når det er sannsynlig at betingelsene for tilskuddet er eller vil bli oppfylt.

Investering og tilskudd føres brutto. En investering kan ikke balanseføres til en høyere verdi enn virkelig verdi på investeringstidspunktet. I den utstrekning tilskuddet er ment som et tilskudd til selve investeringen, og en verdireduksjon er nødvendig for å bringe overensstemmelse mellom investeringen og virkelig verdi, legges nettoføring til grunn.

Ved nettoføring går tilskudd til fratrukk i eiendelens anskaffelseskost og eiendelen føres opp med nettobeløpet i balansen. Dersom grunnlaget for bruttoføring i balansen er til stede, skal det resultatførte tilskuddet spesifiseres som driftsinntekt.

Kostnader

Kostnader regnskapsføres som hovedregel i samme periode som tilhørende inntekt. I de tilfeller det ikke er en klar sammenheng mellom utgifter og inntekter fastsettes fordelingen etter skjønnsmessige kriterier. Øvrige unntak fra sammenstillingsprinsippet er angitt der det er aktuelt.

Skatter

Skattekostnaden sammenstilles med regnskapsmessig resultat før skatt. Skatt knyttet til egenkapitaltransaksjoner, for eksempel konsernbidrag, føres mot egenkapitalen.

Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets direkte skattepliktige inntekt) og endring i netto utsatt skatt. Skattekostnaden fordeles på ordinært resultat og virkning av prinsippendring og korrigerende av feil i henhold til skattegrunnlaget. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er presentert netto i balansen.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter og bankinnskudd.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til gjenvinnbart beløp dersom dette er lavere enn bokført verdi, og verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig.

Aksjer og andeler i tilknyttet selskap og datterselskap

Investeringer i tilknyttet selskap vurderes etter kostmetoden. Investeringene blir nedskrevet til virkelig verdi dersom verdifallet ikke er forbigående og det må anses nødvendig etter god regnskapsskikk. Mottatt utbytte og konsernbidrag fra tilknyttede selskaper er inntektsført som annen finansinntekt.

Utbytte fra tilknyttet selskap som overstiger tilbakeholdt resultat i eierperioden ansees som tilbakebetaling av anskaffelseskost.

Andre aksjer og andeler klassifisert som anleggsmidler

Andre aksjer er vurdert etter kostmetoden. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt.

Finansielle instrumenter og varederivater

Finansielle instrumenter, herunder aksjer og obligasjoner, som

- er klassifisert som omløpsmidler,
- inngår i en handelsportefølje med henblikk på videresalg,
- omsettes på børs, autorisert markedsplass eller tilsvarende regulert marked i utlandet, og
- har god eierspredning og likviditet

er vurdert til virkelig verdi på balansedagen.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringer.

Bankinnskudd, kontanter og lignende

Bankinnskudd, kontanter ol. inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til balansedagens kurs.

Pensjoner

Selskapet har en kollektiv tjenstepensjonsordning (TPL). I denne innskuddsbasert pensjonsordningen resultatføres innskuddene løpende som lønnskostnad.

En (1) ansatt er medlem i Statens Pensjonskasse (lukket ordning). For denne ytelsesbasert pensjonsordningen beregnes pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser etter lineær opptjening basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang, osv. Pensjonsmidler i kollektive ordninger vurderes til virkelig verdi og fratrekkes i netto pensjonsforpliktelser i balansen. Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplaner fordeles over antatt gjenværende opptjeningstid. Selskapet har fra og med 2015 endret prinsipp hva gjelder fordeling av uamortisert estimatavvik, slik at avviket fordeles over antatt gjenværende tjenestetid.

Arbeidsgiveravgiften kostnadsføres basert på innbetalt pensjonspremie for sikrede (kollektive) pensjonsordninger, mens den er periodisert i samsvar med endring i pensjonsforpliktelsen for usikrede pensjoner.

Nofima AS

NOTER TIL REGNSKAPET 2020

Note 1 Lønnskostnader og ytelser, godtgjørelser til daglig leder, styret og revisor (tall i tusen)

Lønnskostnader	2020	2019
Lønninger	247 887	255 007
Arbeidsgiveravgift	36 702	36 737
Pensjonskostnader	34 565	33 184
Andre personalkostnader	6 970	7 335
Sum	326 124	332 263

Selskapet har i 2020 sysselsatt 377 årsverk.

PENSJONSFORPLIKTELSER

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov (se note 11).

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret
Lønn	2 450	0
Pensjonskostnader	189	0
Annen godtgjørelse	22	718
Sum	2 661	718

Ved oppsigelse fra selskapets side har Administrerende direktør i sin avtale rett til tolv måneders etterlønn, utover lønn og ytelser i oppsigelsestiden på seks måneder.

Styret eller daglig leder har ikke spesielle klausuler om vederlag knyttet til sine verv i selskapet.

Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styreleder eller andre nærstående parter. Det er ingen enkelt lån/sikkerhetsstillelser som utgjør mer enn 5 % av selskapets egenkapital.

Lederlønnserklæring

Nofima følger anbefalingene for fastsettelse av godtgjørelse til ledende ansatte i tråd med eierskapsmeldingen (Meld.St. 8 (2019-2020) og «Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel» fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet den 13.2.2015. Nofima har i tillegg til administrerende direktør, definert følgende stillinger som ledende: økonomidirektør, HR-direktør, kommunikasjonsdirektør, og divisjonsdirektører (per i dag tre). Nofima har en belønningsspolitikk som er åpent tilgjengelig for alle ansatte på selskapets intranett. Dokumentet fastslår at Nofima skal tilby konkurransedyktig lønn og ha en belønningsspolitikk som bidrar til langsiktig motivasjon og utvikling av medarbeiderne i selskapet. Kompensasjonen skal være konkurransedyktig, men ikke markedsledende.

Den totale godtgjørelsen til adm.dir. og ledende ansatte består av fastlønn (hovedelement), EKOM-tjenester, pensjons- og forsikringsordninger. Det er ingen bonus-, aksjeordninger eller andre former for variabel lønn i selskapet. Alle ledende ansatte er medlemmer av selskapets innskuddsbaserte tjenstepensjonsordning på lik linje med øvrige ansatte. Pensjonsgrunnlaget er begrenset oppad til 12G. Den generelle aldersgrense er 70 år. Administrerende direktør har pensjonsalder 67 år. Nofima gjennomfører årlige lønnsjusteringer med utgangspunkt i selskapets konkurransevne, økonomi, produktivitet og framtidsutsikter.

Nofima AS

NOTER TIL REGNSKAPET 2020

Styret er opptatt av å følge signalene om moderasjon i utviklingen av lederlønn. Administrerende direktørs lønn fastsettes og godkjennes av et samlet styre basert på styrets evaluering og årlig medarbeidersamtale med styrets leder. Godtgjørelse til øvrige ledende ansatte fastsettes av administrerende direktør i tråd med overordnede retningslinjer.

Revisor

Honorar til revisor eks. mva utgjør:	2020	2019
Lovpålagt revisjon	189	190
Andre attestasjonstjenester	120	179
Bistand/rådgivning	24	50
Advokatbistand	0	3
Sum	333	422

Note 2 Offentlig tilskudd (tall i tusen)

Type tilskudd	2020	2019
Prosjekttilskudd	347 285	351 316
Driftstilskudd NFD	52 329	50 209
Grunnbevilgning NFR	93 411	90 745
Sum	493 025	492 270

Prosjekttilskuddene er tilsagn på konkurranseutsatte midler fra i hovedsak Forskningsrådet, EU og de næringsrettede fondene FHF og FFL samt prosjekter/oppdrag som utføres på vegne av departementet. Prosjekttilskuddene disponeres og rapporteres i henhold til kontrakter og standard vilkår. Driftstilskudd fra NFD består av husleietilskudd samt driftstøtte/husleietilskudd til Havbruksstasjonen i Tromsø. Den statlige grunnbevilgningen disponeres årlig til langsiktig kunnskaps- og kompetansebygging samt vitenskapelig kvalitetssikring, internasjonalisering og samarbeid.

Note 3 Datterselskap, tilknyttet selskap m.v. (tall i tusen)

Firma	Anskaffelses- tidspunkt	Forretnings- kontor	Eierandel	Stemme- andel
Havbruksstasjonen i Tromsø AS	19.05.1999	Tromsø	50 %	50 %

Firma	Egenkapital i følge siste årsregnskap	Årsresultat i følge siste årsregnskap
Havbruksstasjonen i Tromsø AS	55 304	3 030

Nofima AS

NOTER TIL REGNSKAPET 2020

Note 4 Fordringer og gjeld (tall i tusen)

Selskapet har ingen gjeld som forfaller senere enn fem år.

Selskapet har ingen fordringer med forfall senere enn ett år.

Note 5 Bankinnskudd (tall i tusen)

Bankinnskudd, kontanter, o.l. omfatter bundne skattetrekkmidler med kr. 12 919.

Bankinnskudd, kontanter, o.l. omfatter bundne koordinatormidler fra EU-prosjekter med kr. 8 758.

Note 6 Aksjonærer

AKSJEKAPITALEN I NOFIMA AS PR. 31.12 BESTÅR AV:

	Antall	Pålydende	Bokført
Ordinære aksjer	21 092	1 000,0	21 092
Sum	21 092		21 092

EIERSTRUKTUR

Aksjonærer i % pr. 31.12:

	Ordinære	Eierandel	Stemmeandel
Nærings- og fiskeridepartementet	11 980	56,8	56,8
Stiftelsen for landbrukets næringsmiddelforskning	7 003	33,2	33,2
Akvainvest Møre og Romsdal AS	2 109	10,0	10,0
Totalt antall aksjer	21 092	100,0	100,0

Note 7 Egenkapital (tall i tusen)

	Aksjekapital	Overkurs	Annen Innskutt egenkapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Pr 01.01.2020	21 092	0	0	169 846	190 938
Årets resultat				23 921	23 921
Pr 31.12.2020	21 092	0	0	193 767	214 859

Nofima AS

NOTER TIL REGNSKAPET 2020

Note 8 Anleggsnote (tall i tusen)

	Tomter, bygninger oa. fast eiendom	Driftsløsøre, inventar o.l.	Sum varige driftsmidler
Anskaffelseskost 01.01.2020	70 466	170 719	241 185
Tilgang kjøpte driftsmidler	1 914	17 386	19 300
Anskaffelseskost 31.12.2020	72 380	188 105	260 485
Akkumulerte av- og nedskrivinger 31.12.2020	56 498	132 752	189 250
Bokført verdi per 31.12.2020	15 882	55 353	71 235
Årets avskrivinger	1 567	11 530	13 097
Leie av varige driftsmidler:			
Driftsmiddel	Leieperiode		Årlig leie
Transportmidler	2020-2025		667
Inventar og utstyr	2020-2025		726
Forskningsbygg, lokaler og stasjoner	2020-2043		51 609
Serverleie	2020-2022		7 232
Sum			60 233

Note 9 Markedsbaserte verdipapirer (tall i tusen)

	Anskaffelses- kost	Markeds- verdi	Balanseført verdi	Periodens resultatførte verdiendring
Verdipapirfond DNB	82 852	111 041	111 041	3 157
Sum	82 852	111 041	111 041	3 157

Nofima AS

NOTER TIL REGNSKAPET 2020

Note 10 Skatt

Årets skattekostnad	2020	2019
Resultatført skatt på ordinært resultat:		
Betalbar skatt	0	0
Endring i utsatt skattefordel	0	-220
Skattekostnad ordinært resultat	0	-220
Skattepliktig inntekt:		
Ordinært resultat før skatt	23 921	19 628
Permanente forskjeller	-10 716	-7 713
Endring i midlertidige forskjeller	-8 334	-7 564
Anvendelse av fremførbart underskudd	-4 871	-4 351
Skattepliktig inntekt	0	0
Betalbar skatt i balansen:		
Betalbar skatt på årets resultat	0	0
Sum betalbar skatt i balansen	0	0

Skatteeffekten av midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring som har gitt opphav til utsatt skatt og utsatte skattefordeler, spesifisert på typer av midlertidige forskjeller

	2020	2019	Endring
Varige driftsmidler	-44 862	-54 639	-9 778
Fordringer	-3 868	-6 680	-2 811
Gevinst – og tapskonto	-5 294	0	5 294
Avsetninger mv	-1 201	-1 762	-560
Pensjonspremie/- forpliktelse	-4 269	-4 747	-478
Sum	-59 494	-67 828	-8 334
Akkumulert fremførbart underskudd	-72 706	-77 576	-4 871
Inngår ikke i beregningen av utsatt skatt	122 200	135 404	13 204
Grunnlag for utsatt skattefordel	-10 000	-10 000	0
Utsatt skattefordel (22 %)	-2 200	-2 200	0

Nofima AS

NOTER TIL REGNSKAPET 2020

Note 11 Innskuddspensjon, AFP og ytelsespensjon (tall i tusen)

Nofima har tjenstepensjonsordning etter ny tjenstepensjon (TPL) for alle ansatte, unntatt for de som fortsatt er innmeldt i Statens Pensjonskasse. Ansatte er omfattet av en uføre- og barnepensjon.

Selskapet har i tillegg en privat avtalefestet pensjonsordning (AFP) som er en tariffbasert ordning for ansatte i privat sektor. Selskapets ansatte kan velge å gå av med AFP fra fylte 62 år. Ordningen innregnes som en innskuddsordning. Ordningen omfatter alle ansatte.

Ytelsespensjon

35 personer, hvorav en (1) ansatt og 34 pensjonister, er dekket gjennom Statens Pensjonskasse pr. 31.12. Ordningen omfatter alderspensjon fra fylte 67 år som løper livsvarig. Ordningen inkluderer også uføre- og barnepensjon.

Pensjonsforpliktelsene (netto nåverdi av pensjonsytelsen opptjent på balansedagen justert for framtidige lønnsøkninger) er vurdert etter beste estimat basert på forutsetninger per balansedagen. De aktuarielle beregningene av pensjonsforpliktelsene er utført av uavhengig aktuar.

Beregning av årets pensjonskostnad:	2020	2019
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	197	345
Netto rentekostnad	-503	-745
Administrasjonskostnader	4	10
Arbeidsgiveravgift	-38	-50
Resultatført actuarielt tap (gevinst)	624	479
Årets pensjonskostnad ytelsesbasert pensjonsordning	284	39

Pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler:	2020	2019
Brutto pensjonsforpliktelse	67 680	63 665
Virkelig verdi pensjonsmidler	- 49 465	- 52 144
Netto pensjonsforpliktelse	18 215	11 521
Arbeidsgiveravgift	2 313	1 463
Ikke resultatført actuarielt tap (gevinst) inkl. AGA	- 16 260	-8 237
Balanseført pensjonsforpliktelse	4 268	4 747

Endring i forpliktelsen:	2020	2019
Netto pensjonsforpliktelse 1.1.	4 747	7 943
Resultatført pensjonskostnad	284	39
Innbetalinger og utbetalt driftspensjon, inkl AGA	-763	-3235
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 31.12.	4 268	4 747

Ved beregning av pensjonskostnaden og netto pensjonsforpliktelse er følgende forutsetninger lagt til grunn:	2020	2019
Diskonteringsrente	1,7 %	2,3 %
Avkastning på pensjonsmidler	2,7 %	3,8 %
Lønnsvekst	2,25 %	2,25 %
Pensjonsregulering	1,25 %	1,25 %
G-regulering	2,0 %	2,0 %

Nofima AS

NOTER TIL REGNSKAPET 2020

Note 12 Mellomværende med tilknyttede selskaper (tall i tusen)

	2020	2019
Fordringer		
Havbruksstasjonen i Tromsø AS	2 389	3 096
Sum	2 389	3 096
Gjeld		
Havbruksstasjonen i Tromsø AS	-1 915	-871
Sum	-1 915	-871
	2020	2019
Salg av varer og tjenester		
Havbruksstasjonen i Tromsø AS	2 058	3 919
Sum	2 058	3 919
Kjøp av varer og tjenester		
Havbruksstasjonen i Tromsø AS	37 431	34 590
Sum	37 431	34 590

Note 13 Garantiansvar/ andre forpliktelser

Nofima AS og Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet, har gjennom en aksjonæravtale forpliktet seg til å dekke eventuelt framtidig underskudd ved Havbruksstasjonen i Tromsø AS som ikke lar seg dekke på ordinær måte. Ut fra realistiske forventninger om framtidige driftsresultater anses det lite sannsynlig at garantien vil utløses.

Nofima garanterer for inntil 75 % av arealet i Måltidets hus i Stavanger.

Note 14 Poster som er slått sammen i regnskapet (tall i tusen)

Finansinntekter	2020	2019
Renteinntekter	575	1 013
Renteinntekt obligasjoner	2 075	2 508
Valutagevinst	1 727	368
Aksjeutbytte	0	0
Sum	4 378	3 890
Finanskostnader	2020	2019
Rentekostnader	4	14
Valutatap	737	271
Nedskrivning aksjer	0	0
Sum	741	285

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Tine Grytnes Laskerud

Underskriver

Serienummer: 9578-5995-4-121431

IP: 185.251.xxx.xxx

2021-03-26 11:47:24Z

Audun Iversen

Underskriver

Serienummer: 9578-5998-4-1319309

IP: 178.74.xxx.xxx

2021-03-26 11:48:39Z

Øyvind Fylling-jensen

Underskriver

Serienummer: 9578-5998-4-884614

IP: 46.9.xxx.xxx

2021-03-26 11:54:01Z

Tone Aspevik

Underskriver

Serienummer: 9578-5993-4-3082829

IP: 88.88.xxx.xxx

2021-03-26 12:50:08Z

Cathrine Finne Kure

Underskriver

Serienummer: 9578-5999-4-1412557

IP: 84.247.xxx.xxx

2021-03-26 13:37:07Z

Olav Fjell

Underskriver

Serienummer: 9578-5999-4-2079674

IP: 77.18.xxx.xxx

2021-03-26 17:16:31Z

Edel Storelvmo

Underskriver

Serienummer: 9578-5999-4-960922

IP: 178.16.xxx.xxx

2021-03-26 18:19:39Z

Thomas Henning Farstad

Underskriver

Serienummer: 9578-5993-4-863504

IP: 194.28.xxx.xxx

2021-03-27 09:47:05Z

Penneo Dokumentnøkkel: BD54N-1TOFHY-Z11EB-18176-Z85YX-2E0IU

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Eirik Selmer-Olsen

Underskriver

Serienummer: 9578-5999-4-4318813

IP: 88.89.xxx.xxx

2021-03-30 08:56:45Z

Penneo Dokumentnøkkel: BD54N-10FHY-Z11EB-18176-Z85YX-2E0IU

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Til generalforsamlingen i Nofima AS

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Nofima AS' årsregnskap som viser et overskudd på kr 23 921 000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2020, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2020, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder

vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Trondheim, 26. april 2021
Deloitte AS

Harald Halvorsen
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Harald Halvorsen

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5993-4-2870557

IP: 84.209.xxx.xxx

2021-04-26 15:51:10Z

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>